

**You have downloaded a document from
RE-BUS
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Jerzy Ratajewski

Author: Joanna Kamińska, Karol Makles

Citation style: Kamińska Joanna, Makles Karol. (2018). Jerzy Ratajewski. W: M. Kyler, D. Pawelec, B. Warzachowska (red.), "Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego w pięćdziesięciolecie istnienia" (S. 376-380). Katowice : Oficyna Wydawnicza Wacław Walasek

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Jerzy Ratajewski

Źródło: Archiwum „Gazety Uniwersyteckiej UŚ”.

Profesor Jerzy Ratajewski (1928–1999) ukończył studia historyczne na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Jagiellońskiego. Następnie pracował jako nauczyciel i bibliotekarz w liceum ogólnokształcącym w Lidzbarku Warmińskim. W 1960 roku przeniósł się do Wrocławia, gdzie podjął pracę w Bibliotece Uniwersyteckiej. Stopień doktora uzyskał na Uniwersytecie Wrocławskim w roku

1968 przedstawiając monografię opolskiego czasopisma „Nowiny” – na podstawie tej pracy opublikował książkę *Wydawnictwo i czasopismo „Nowiny” w Opolu w latach 1911–1921* (Warszawa 1971).

Ze stolicy Dolnego Śląska przeniósł się na Górny Śląsk, gdzie związał losy zawodowe z Uniwersytetem Śląskim w Katowicach. W roku 1971 wygrał konkurs na stanowisko dyrektora Biblioteki Głównej Uniwersytetu Śląskiego. Funkcję tę pełnił do 1976 roku. Jako dyrektor dał się poznać jako sumiennie wykonujący swoje zadania profesjonalny zarządca. Dbał o najwyższą funkcjonalność, międzynarodowe standardy i nowatorskie rozwiązania prowadzonej przez siebie instytucji, troszczył się także o swych pracowników. Przejmując władanie biblioteką uniwersytecką, podjął szeroko zakrojone działania w celu analizy zastanej sytuacji jednostki oraz zaproponowania innowacyjnych rozwiązań, mających na celu udoskonalenie funkcjonowania biblioteki. W artykule zatytułowanym *Organizacja i działalność sieci bibliotecznej Uniwersytetu Śląskiego w latach 1968–1974*¹ profesor Ratajewski szczegółowo opisał nowatorski projekt zmiany struktury sieci bibliotecznej Uniwersytetu Śląskiego. Jako pierwszy, tak wyraźnie wyartykułował konieczność ujednolicenia zasad funkcjonowania i rozwoju bibliotek zakładowych oraz stworzenie centralnie zarządzanej sieci bibliotecznej Uniwersytetu Śląskiego, o określonej strukturze organizacyjnej. Lata dyrektorowania profesora Ratajewskiego, przypadły na okres bardzo dynamicznego rozwoju Uniwersytetu Śląskiego, co spowodowało, że wypracowane koncepcje organizacyjne biblioteki centralnej oraz przygotowane regulaminy funkcjonowania sieci zmieniane były kilkakrotnie. Wraz z rozwojem uczelni rosły też zasoby Biblioteki Głównej, które od 1972 roku uszeregowane zostały wedle międzynarodowych standardów Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiętnej. Rok później, w marcu 1973 roku, Biblioteka Główna przeniosła się do budynku przy ul. Bankowej 14, gdzie mieściła się do czasu wybudowania gmachu dzisiejszej CINIb-y. Wtedy także powstały pierwsze pomysły budowy nowego budynku biblioteki. O profesjonalnym podejściu profesora Ratajewskiego do pełnionej przez siebie funkcji, świadczyć może też działalność naukowa i wydawnicza, prowadzona przy Bibliotece Głównej. Mowa tu choćby o opracowanych i wydanych, autorsko bądź przy współudziale profesora Ratajewskiego publikacjach dla bibliotekarzy, jak na przykład: *Przysposobienie biblioteczne* (Katowice 1972), *Wstęp do informacji naukowej* (Katowice 1973) czy *Biblioteka. Cz. 1: Organizacja biblioteki, gromadzenie, opracowanie zbiorów bibliotecznych* (Katowice 1976)². Jako dyrektor Biblioteki Głównej Uniwersytetu Śląskiego postulował także wystąpienie do Kolegium Rektorów z wnioskiem

¹ J. RATAJEWSKI: *Organizacja i działalność sieci bibliotecznej Uniwersytetu Śląskiego w latach 1968–1974*. „Przegląd Biblioteczny” 1975, z. 2, s. 163–170.

² Zob. *Przysposobienie biblioteczne*. Oprac. L. KAŁKUSIŃSKA, J. RATAJEWSKI. Katowice 1972; J. RATAJEWSKI: *Wstęp do informacji naukowej*. Katowice 1973; W. KOCHMAŃSKA, K. PUZIO, J. RATAJEWSKI: *Biblioteka. Cz. 1: Organizacja biblioteki, gromadzenie, opracowanie zbiorów bibliotecznych*. Katowice 1976.

o utworzenie studiów bibliotekarskich w Katowicach (które ostatecznie zostały uruchomione w 1974 roku). Wielokierunkowość działań i wizjonerskie podejście, obejmujące potrzeby całej sieci bibliotek Uniwersytetu Śląskiego, dowodzi wytężonej pracy organizacyjnej, która inicjowana i koordynowana była przez profesora Jerzego Ratajewskiego. W wyniku jego prac biblioteka została zreorganizowana, a jej działalność wzbogacona, dzięki czemu zyskała pełny wymiar biblioteki uczelnianej.

W roku 1976 przeszedł do pracy naukowo-dydaktycznej i objął stanowisko adiunkta najpierw w Zakładzie Organizacji Informacji na Wydziale Techniki Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, następnie w 1980 roku w Zakładzie Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Instytutu Literatury i Kultury Polskiej na Wydziale Filologicznym. Habilitację uzyskał w 1985 roku na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Wrocławskiego na podstawie nagrodzonej przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pracy *Biblioteki naukowe i fachowe oraz ośrodki informacji naukowo-technicznej w komunikacji społecznej* (Katowice 1982). Po przekształceniu Zakładu Bibliotekoznawstwa w Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej zorganizował w jego strukturach Zakład Metodologii Bibliotekoznawstwa i Bibliotekarstwa, którym kierował do 1997 roku. Tytuł profesora nauk humanistycznych uzyskał w roku 1996. Zainteresowania naukowe profesora koncentrowały się wokół wiedzy o bibliotece i działalności informacyjnej, a także zagadnień współczesnego bibliotekoznawstwa i jego metodologii, komunikacji społecznej oraz naukoznawstwa. Zaowocowało to licznymi publikacjami naukowymi, m.in. *Zarys techniki opracowania informacyjno-dokumentacyjnego źródeł informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej* (Katowice 1978), *Elementy naukoznawstwa i główne kierunki rozwoju nauki europejskiej* (Katowice 1993), *Wybrane problemy metodologiczne informologii nauki (informacji naukowej)* (Katowice 1994) – za tę książkę Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich przyznało profesorowi w 1997 roku nagrodę im. Adama Łysakowskiego. Profesor należał także do grona współautorów ogólnopolskiego podręcznika *Bibliotekarstwo* (Warszawa 1994). Już po śmierci profesora ukazała się jego ostatnia książka *Wprowadzenie do bibliotekoznawstwa czyli Wiedza o bibliotece w różnych dawkach* (Warszawa 2002). Należał do grona najwybitniejszych polskich bibliotekoznawców, cieszył się ogromnym uznaniem wśród studentów, podziwem i szacunkiem darzyli go inni pracownicy nauki nie tylko w środowisku bibliotekarskim.

Zainteresowania zawodowe:

- zagadnienia komunikacji społecznej,
- naukoznawstwo,
- informacja naukowa,
- prasoznawstwo,
- bibliotekoznawstwo,
- metodologia bibliotekoznawstwa.

Stanowiska:

- nauczyciel historii i logiki (1952–1960),
- bibliotekarz szkolny (1952–1959),
- bibliotekarz Biblioteka Główna Uniwersytetu Wrocławskiego (1960–1961),
- dyrektor Biblioteki Głównej UŚ (1971–1976),
- adiunkt Uniwersytet Śląski (1976–1985),
- docent Uniwersytet Śląski (1985–1992),
- profesor nadzwyczajny Uniwersytet Śląski (1992–1996),
- profesor zwyczajny Uniwersytet Śląski (1996–1997),
- kierownik Zakładu Metodologii Bibliotekoznawstwa i Bibliotekarstwa IBiIN UŚ (1991–1997).

Członkostwa:

- Egzaminacyjna Komisja dla Bibliotekarzy Dyplomowanych – członek komisji (1984–1988).

Osiągnięcia zawodowe, nagrody, wyróżnienia, odznaczenia:

- Nagrody JM Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego (1961–1970 corocznie),
- Nagrody JM Rektora Uniwersytetu Śląskiego (1976, 1989),
- Złoty Krzyż Zasługi, nadany przez Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki (1987),
- Nagroda Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki (1983 – indywidualna za osiągnięcia naukowe, za publikację *Biblioteki naukowe i fachowe oraz ośrodek informacji naukowo-technicznej w komunikacji społecznej*),
- Nagroda naukowa im. Adama Łysakowskiego, przyznana przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich za książkę *Wybrane problemy metodologiczne informologii nauki (informacji naukowej)* (1997).

Bibliografia

Przedmiotowa:

- GĘBOŁYŚ Z.: *Bibliografia prac Jerzego Ratajowskiego*. „Studia Bibliologiczne” t. 12, 2000, s. 11–44.
- GLENSK J.: *Jerzy Ratajewski (21.II.1928–2.XII.1999)*. „Rocznik Historii Prasy Polskiej” 2000, z. 2, s. 311–314.
- KAMIŃSKA J.: *Jerzy Ratajewski*. W: *Słownik Pracowników Książki Polskiej. Suplement III*. Red. H. TADEUSIEWICZ. Warszawa 2010, s. 237–238.
- ŻMIGRODZKI Z.: *Jerzy Ratajewski (1928–1999)*. „Przegląd Biblioteczny” 1999, z. 4, s. 343–345.
- ŻMIGRODZKI Z.: *Profesor Jerzy Ratajewski (21.II.1928–2.XII.1999)*. W: „Studia Bibliologiczne” t. 12, 2000, s. 7–9.

Podmiotowa (w wyborze):

- RATAJEWSKI J.: „*Der Weisse Adler*” – polskie czasopismo walczące. Opole 1966.
- RATAJEWSKI J.: *Zarys dziejów dodatków do „Gazety Opolskiej”*. Opole 1968.
- RATAJEWSKI J.: *Sprawy książki, bibliotek i czytelnictwa na łamach „Nowin” w Opolu w latach 1911–1939. Komunikat*. Wrocław 1968.
- RATAJEWSKI J.: *Ruch czytelniczy i biblioteki polskie na Śląsku Opolskim 1922–1939 (w świetle niektórych materiałów archiwalnych i prasowych)*. Opole 1970.
- RATAJEWSKI J.: *Jeszcze raz o bibliotekoznawstwie*. „Przegląd Biblioteczny” 1970, nr 1, s. 24–34.
- RATAJEWSKI J.: *Wydawnictwo i czasopismo „Nowiny” w Opolu w latach 1911–1921*. Warszawa 1972.
- KALKUSIŃSKA L., RATAJEWSKI J.: *Przysposobienie biblioteczne*. Katowice 1972.
- RATAJEWSKI J.: *Wstęp do informacji naukowej*. Katowice 1973.
- Informator Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego za rok 1973*. Red. J. RATAJEWSKI. Katowice 1974.
- KOCHMAŃSKA W., PUZIO K., RATAJEWSKI J.: *Biblioteka. Cz. 1: Organizacja biblioteki, gromadzenie, opracowanie zbiorów bibliotecznych*. Katowice 1976.
- KOCHMAŃSKA W., PUZIO K., RATAJEWSKI J.: *Biblioteka. Cz. 2: Udostępnianie zbiorów i działalność informacyjna*. Katowice 1978.
- RATAJEWSKI J.: *Zarys techniki opracowania informacyjno-dokumentacyjnego źródeł informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej*. Katowice 1978.
- RATAJEWSKI J.: *Biblioteki naukowe i fachowe oraz ośrodki informacji naukowo-technicznej w komunikacji społecznej*. Katowice 1982.
- RATAJEWSKI J.: *Drugi raz o bibliotekoznawstwie. Rozważania metodologiczne*. „Roczniki Biblioteczne” 1984, s. 231–251.
- RATAJEWSKI J.: *Trzeci raz o bibliotekoznawstwie. Rozważania metodologiczne*. „Roczniki Biblioteczne” 1986, s. 379–395.
- RATAJEWSKI J.: *Analiza systemowa w bibliotekach. Próba przeglądu*. W: *Studia bibliologiczne*. Red. A. JAROSZ. T. 3. Katowice 1990, s. 9–30.
- RATAJEWSKI J.: *Czwarty raz o bibliotekoznawstwie. Rozważania metodologiczne*. „Roczniki Biblioteczne” 1991, s. 3–18.
- RATAJEWSKI J.: *Elementy naukoznawstwa i główne kierunki rozwoju nauki*. Katowice 1993.
- Bibliotekarstwo*. Red. Z. ŻMIGRODZKI przy udziale J. RATAJEWSKIEGO oraz A. TOKARSKIEJ. Warszawa: Wydaw. SBP, 1994.
- RATAJEWSKI J.: *Wybrane problemy metodologiczne informologii nauki (informacji naukowej)*. Katowice 1994.
- RATAJEWSKI J.: *Wprowadzenie do bibliotekoznawstwa, czyli wiedza o bibliotece w różnych dawkach*. Do druku przyg. Z. ŻMIGRODZKI, przy współpr. E. GONDEK. Warszawa 2002.

Opracowanie: Joanna Kamińska, Karol Makles
Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach